

Gezin Thalheimer-Weil

Max Arthur Thalheimer heeft in de Duitse plaats Öhringen samen met zijn twee broers Berthold en Julius een succesvolle verffabriek daar aan de Haagweg onder de naam "*Gebrüder Thalheimer O.H.G. Lacke und Farben*". Thalheimer zelf woont met zijn gezin aan de *Büttelbronner Strasse* in Öhringen.

Max Arthur Thalheimer is geboren in 1890 te Affeltrach en hij verhuist met zijn ouders in 1904 naar Öhringen. Max Arthur is een met het IJzeren Kruis 2^e klasse onderscheiden 1^e Wereldoorlog veteraan. Hij heeft vier jaar aan het westelijk front gevochten en raakt daar gewond. Hij trouwt in 1920 met Bianca Weil en ze krijgen twee kinderen zoon Walther in 1925 en dochter Trude in 1922.

Zaterdag 18 maart 1933

Op deze dag bereikt het nazigeweld het stadje Öhringen. De regime kritische en Joodse burgers moeten het ontgelden, waaronder Max Arthur Thalheimer samen met negen andere Joodse mannen uit Öhringen. Maar welk beeld hebben de slachtoffers van deze dag waaronder Thalheimer?

Op zaterdagmorgen 18 maart 1933 tussen 04.00 en 05.00 uur worden de Joden en de politieke plaatselijke communistische en sociaaldemocratische leiders van hun bed gelicht door een Stuttgarter politieagent en twee SA'ers en hun huis overhoop gehaald. De arrestanten worden dan naar de plaatselijke gevangenis van Öhringen gebracht en opgesloten in een cel. De verhoren van de nazies die daarop volgen zijn bedreigend en intimiderend. In sommige gevallen worden de gevangenen ernstig mishandeld. Dan trekt de SA zich voor enige tijd terug, ze gaan op zoek naar nieuwe slachtoffers in de omliggende dorpen.

Dan komen op dezelfde dag 's-avonds de SA terug en iedereen wordt uit de cellen geknuppeld en opgejaagd naar de binnenplaats voor de plaatselijke foto; de gearresteerde Joden staand en knielend de plaatselijke vertegenwoordigers van de communistische en de sociaaldemocratische partij. Deze enthousiast genomen foto van de plaatselijke nazies wordt door de *Reichskanzlei* verboden voor verdere verspreiding en publicatie. De aanwezige bevolking liep weg van de binnenplaats, maar de SA heeft enorm veel plezier.

Max Arthur Thalheimer staande 2^e van links

In de nacht van zaterdag 18 op zondag 19 maart 1933 lopen de gevangenen in marscolonne omgeven door de SA en onder luid gebeier van de kerkklokken door de stad naar een vrachtauto, waarin drie Joden en een van mishandelde politieke leiders moeten stappen. De vrachtauto rijdt met hun gevangenen naar Heilbronn en door naar het concentratiekamp Heuberg. De gevangenisdirecteur stuurt direct de andere gevangenen naar huis of een dokter voor behandeling.

Niet iedereen is blij met de SA-actie maar niemand verzet zich, alleen de drie geestelijke leiders in Öhringen laten van de kansel hun ongenoegen blijken. Later blijkt dat Öhringen de eerste stad in Baden-Württemberg is geweest waar de naziterreur is begonnen. ¹

Na de machtsovername van de nazies en de ingestelde boycot van Joodse bedrijven moeten de broers Thalheimer in 1936 de productie staken en de fabriek voor een appel en ei verkopen.

Reichskristallnacht in Öhringen

Bij de Reichskristallnacht van 9 op 10 november 1938 worden de Joodse burgers in Öhringen en hun eigendommen met rust gelaten. De top van de plaatselijke nazipartij in Öhringen staat in 1^e instantie op het standpunt dat '[...] *dit is onzin, dat doe je niet.*', en houdt zich afzijdig m.u.v. de plaatselijke Sturmabteilung (SA).

In de middag van 10 november 1939 verschijnt dan de SA uit de naast gelegen stad Heilbron en die willen de synagoge in brand steken. De bewoners in de nabijheid van de synagoge worden gemaand hun woningen te verlaten want de brand kan wel eens overslaan naar hun huizen. De burgers bieden passief verzet door niet te luisteren en ontruimen hun woningen niet. Dit passief verzet van de bewoners wekt de woede van de SA.

Een vijftigtal SA's uit Heilbron breken in, in de synagoge en gooien de hele inboedel zoals: alle meubelen, de gebedsrollen, de rouwkussens tapijten en gordijnen op de *Schillerplatz*. Het opgestapelde interieur wordt in brand gestoken. De bevolking kijkt toe en doet niets om dit verder te voorkomen. De plaatselijke SA, z'n zes man, zet de *Schillerplatz* af zodat hun collega's uit Heilbron ongestoord hun misselijk makend werk kunnen afmaken. ⁱⁱ

Vooraf deze niets ontzeggende Reichskristallnacht is het sein voor de broers Thalheimer om Duitsland te ontvluchten. De drie broers vluchten met hun gezin eerst naar Stuttgart en Berthold en Julius kunnen tijdig naar Amerika emigreren. Max Arthur en zijn gezin kiest voor de Hollandse route naar Amerika en verlaat Duitsland op 20 december 1939 zoals later zal blijken te laat. Zij worden door het Duitse leger op hun vlucht in Rotterdam ingehaald door de Duitsers ingehaald. ⁱⁱⁱ

Thalheimer in Nederland en Maastricht

Max Artur Thalheimer krijgt in april 1940 in Rotterdam een visum voor Amerika. De boot vertrekt op 11 mei 1940 vanuit Rotterdam. Door de Duitse aanval van 10 mei 1940 vaart de boot naar Amerika niet uit en de Thalheimers komen vast te zitten midden in het bombardement van Rotterdam. Ze verliezen al hun bezittingen en vertrekken in september 1940 naar Maastricht waar ze zich op 9 september 1940 daar in schrijven. Uiteindelijk krijgen ze een woning aan het Cannerplein 2-a.

Max Arthur Thalheimer

Trude Thalheimer

Westerbork en deportatie naar Duitsland

Op 24 augustus 1942 krijgt het gezin om 11.00 uur de oproepingen in persoon uitgereikt om zich op dinsdag 25 augustus 1942 voor deportatie naar Kamp Westerbork te melden uiterlijk 20.00 uur in de openbare school aan de Professor Pieter Willemsstraat te Maastricht. Ze melden zich tijdig en gaan op transport naar Hooghalen om vandaaruit verder te lopen ongeveer 5 kilometer naar kamp Westerbork.

In april 1943 wordt het gezin gescheiden, de kinderen blijven achter in Kamp Westerbork en Max Arthur en Bianca gaan op transport naar het concentratiekamp Theresienstadt. In januari 1944 wordt het gezin weer verenigd als de kinderen ook in Theresienstadt arriveren. Van hieruit worden Max Arthur en de kinderen in september 1944 door gestuurd naar het concentratiekamp Auschwitz. Op 30 september 1944 wordt hij daar vermoord; hij wordt 54 jaar. Enkele dagen na de dood van Max Arthur zijn de gaskamers van Auschwitz buiten gebruik gesteld.

Trude en Walther overleven Auschwitz en worden nu op transport gesteld naar het concentratiekamp Buchenwald in de buurt van de stad Weimar. In Buchenwald gaat Trude verder en wordt uiteindelijk op 28 februari 1945 ergens in Midden-Europa door de Duitsers vermoord.

Walther overleeft het concentratiekamp Buchenwald en hij wordt op 11 april 1945 door de Amerikanen bevrijdt. Hij emigreert samen met zijn moeder die Theresienstadt overleeft naar Amerika en gaat daar wonen en werken. In Öhringen liggen voor Max Arthur en Trude twee struikelstenen.

-
- i <http://juden-in-oehringen.de/der-18-maerz-1933-in-oehringen>
  - ii <http://juden-in-oehringen.de/chronologische-stationen>
  - iii http://www.alemannia-judaica.de/oehringen_synagoge.htm